

Miquel López Crespi

Ara ja no hi havia melodrames amb piscines hollywoodianes i telèfon blanc com a la Metro o a la Cinecittà mussoliniana. L'execució del dictador i de Clara Petacci en un revolt de carretera quan fugien envers l'Alemanya nazi acaba amb dècades d'acudits i ximpleries dites per uns actors disfressats amb esmòquing i corbatí ballant alegres foxtrots en falses mansions de cartró-pedra. Rossellini, Vittorio de Sica, Giuseppe de Sancti o Luchino Visconti filmen la victòria soviètica a Berlín (la bandera del proletariat universal oneja victoriosa aquest maig de mil nou-cents quaranta-cinc damunt el Reichstag). A Roma o Milà els guerrillers ensorren les estàtues del feixisme amb tot de càntics exaltats (anys després encara cantàriem *Bandiera rossa* i *Bella ciao* fins a restar escanyats). Però ara som a sa Pobla a mitjans dels cinquanta. Hem pogut veure *La strada* de Fellini i ja sabem per sempre més que arreu del món hi ha gent que, talment com els pares que perderen la guerra, pateix sota el jou dels poderosos.

Es tracta d'aconseguir una còpia de *Roma, città aperta* o de *Paisà* (el mestre Rossellini ens ensenya a veure l'autenticitat del món, la dura realitat quotidiana amagada pels exquisits, aquell cinema nazi fet amb els presoners dels camps o amb els extres de Whollywood pagats amb un simple entrepà). Abans de poder veure-les (tants d'anys de cine prohibit pels amants de la "poesia pura", del cinema "sense vulgars connotacions socials"! ja havíem sentit parlar de *Ladri di biciclette*, *La terra trema*. Aquest era el cinema que ens interessava, el que ens feia commoure malgrat cert sentimentalisme cristià de moltes de les seves escenes. Tot ho perdonàvem submergits en l'esplendent blanc i negre en què Silvana Mangano o Giulietta Massina de mans de Fellini o de De Sica ens feien entendre d'on procedíem, qui era el culpable de la derrota.

Més tard varen ser els anys de *Germania anno zero*, *Achtung! Banditi*. Eternes horabaixes a la cinémathèque de París al costat del teu xal de seda, els ulls brillants en la foscor quan et giraves per comentar amb la mirada una frase, un moviment de la càmera a *In nome della legge* o *Arròs amarg*.

Pels passadissos dels nostres cines de barri hi havia encara grans cartells de coloraines anunciant la projecció de *Niagara* o *Riu sense retorn* on una esplendent Marilyn Monroe ens convidava a somniar móns molt allunyats de les cartilles de racionament i dels himnes imperials cantats abans d'entrar a escola. Les mares de Déu a les quals resàvem les nostres oracions nocturnes no eren evidentment les destenyides imatges de guix que guaitaven des de les penombres de les capelles. Només l'Elisabeth Taylor d'*Un lloc en el sol* o la Ingrid Bergman de *Casablanca* aconseguien crear

en nosaltres una autèntica atmosfera d'immortalitat, fer creure que existien altres universos possibles, franges de cel blau més enllà dels esvorancs dels murs.

Ben cert que de la nostra infantesa tan sols resten algunes tèrboles imatges que el temps ha anat engrandint fins a fer-les aliment quotidià de l'esperit: Fred Astaire i Ginger Rogers en no se sap quina pel·lícula dels anys trenta o quaranta. Vés a saber si era *L'alegre divorciada* o *Holyday Inn*. Aquí, al meu costat, quan el dia s'aixeca gris rere les muntanyes i l'àrid llenyatge del vencedors certifica noves injustícies tornen Gene Kelly i Debbie Rey-

Aquest era el cinema que ens interessava, el que ens feia commoure malgrat cert sentimentalisme cristià de moltes de les seves escenes. Tot ho perdonàvem submergits en l'esplendent blanc i negre on Silvana Mangano o Giulietta Massina de mans de Fellini o de De Sica ens feien entendre d'on procedíem, qui era el culpable de la derrota

nolds en *Cantant sota la pluja*, tots aquells musicals de cine de poble amb llur primigènia esplendor, meravelles de màgiques besllums damunt la pantalla. Després arribarien hores de falses profecies, exèrcits de fracassos arrossegats per les nostres sabates. S'apropava l'hora freda del *Nosferatu* de Murnau segles abans de l'arribada de Peter Cushing i Christopher Lee. Vet aquí el reialme dels insectes, la fumera vermellosa que anunciava noves traïdes, aquesta pesta de les falses veritats escopides per la ràdio i els cruels predicadors del no-res. El temps ha passat implacable deixant constància de totes les

guerres i malediccions contra els homes. Qui és ara aquest jove Spencer Tracy que actua a *L'estrany cas del doctor Jeckyll*? I d'on surten els rostres meravella del primer pla!— que Kenji Mizoguchi filma en *Els contes de la lluna pàl·lida*?

Mentre la Brigada Social toca a la porta de l'apartament sent els crits de Janet Leigh a *Psicosi*, el terror de Mia Farrow en *Rosemary's Baby*. Hi ha cop d'estat a Xile, els coronels torturen a Grècia, milers de desapareguts al Brasil i a l'Argentina. Ja falta poc perquè els botxins de la família Manson truquin a la casa de Sharon Tate (on ets avui, Ro-

man Polanski, per quin indret has desaparegut quan més et necessiten?).

Esclata la pantalla curulla de sang i coloraines, el terror arribant amb la mateixa força que a *Resplendor* de Kubrick: Jack Nicholson amb una destreal a la mà ens persegueix per cambres i passadissos, pels carrers de Santiago, Rio o Ciutat de Mallorca.

Divuit de juliol: el terror iracund i presumtuós cerca Aurores Picornells arreu del món.

Però ara hi ha napalm damunt la terra de Vietnam (munió d'infants corren per la carretera amb la pell en flames).

Digues: qui recorda May Lai?

De Cuba arriben onades de combatents de rostre sever armats amb matxets llargs i esmolats que tallen caps d'espanyols i canya de sucre. Els mercenaris es rendeixen avui a Playa Girón (memòria dels documentals vist als cines del Barri Llatí l'any seixanta-set).

Com un aixecament general de les consciències, el nou *Cant general* d'una nova humanitat en marxa (els hereus de la Commune, de la defensa de Madrid, els ressuscitats homes i dones del POUM i la CNT reencarnats en els joves milicians de *Sóc Cuba* (Mijail Kalatozov) o *Poble en armes* (Joris Ivens). Vet aquí *La primera carga al machete* de Manuel Octavio Gómez, *Historias de la revolución*, *Cumbite*.

Per primera vegada parlava de Tomás Gutiérrez Alea.

Digue'm què fem aquesta nit a la placeta Saint-Germain-des-Prés amb aquest amor just acabat d'estrenar parlant d'arrels i generacions futures, de segures transfiguracions de la matèria, de redundants errors on mai no havíem de caure (la covardia davant l'enemic). En quina direcció ens perdem envers el record del 93?

Diuen que Glauber Rocha ha envaït els ministeris, que la Guàrdia Nacional de 1871 resisteix als prussians (els murs d'execució de Père Lachaise esperen en penombres; la bandera roja encara oneja damunt l'Hôtel de Ville). Són els guerrers nus i plens de fang que filma Solàs, els famolencs cangaceiros de Antonio Das Mortes, *Deus e o diabo na terra do sol* (Rocha caminant al costat dels batallons dels federats).

Què fem tu i jo en aquesta nit perduda en els calendaris, per les àmplies avingudes deshabitades de París? 🍷